

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 14.11.2022

§ 115

Valtuustoaloite Linja-autokuljettajien vessojen riittävän määrän varmistamiseksi

8494/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Joukkoliikennepäällikkö Rauno Särkkäaho p. 044 416 4658

Kunnossapitopäällikkö Pasi Leppäaho p. 050 398 5729

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.

Käsittely

Keskustelun kuluessa valtuutettu Oskari Päätaalo ehdotti, valtuutettu Elisa Lientola kannattamana, hyväksyttäväksi seuraavan ponnen:

”Tämän ponnen hyväksyessään kaupunginvaltuusto esittää toiveenaan, että kaupunginhallitus ottaa työntekijöiden terveyden, kaupungin siisteyden ja ympäristöterveyden vuoksi aktiivisen roolin ratkaistakseen LSL:n linja-autonkuljettajien vessatilanteen. Valtuusto toivoo, että kaupunginhallitus selvittää mahdollisuutta järjestää wc-tilat päätepyssäkeille laskuttaen kulut liikennöitsijältä tai sopimuksen uusiessaan velvoittaa sanktion uhalla järjestämään paremmat wc- ja sosiaalitulat.

Vessatauon mahdollisuuksien tulee olla huomattavasti nykyistä työehtosopimusta parempia työntekijöiden kannalta.”

Valtuusto ei ottanut pontta käsittelyyn sen sisältämien velvoittavien näkökohtien vuoksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 17.10.2022

§ 377

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 12.10.2022

§ 150

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Oskari Pääatalo ja neljä muuta valtuutettua esittävät 13.12.2021

”YLE lahden 9.12. julkaisemassa artikkelissa nostettiin esille epäkohta Lahden seudun liikenteen kuskien työolosuhteissa. Kuljettajille ei ole järjestetty riittäviä WC-tiloja linjojen päätepysäkeiltä. Koiviston Auton päälouottamusmies Olli Kettusen mukaan muutama kuljettaja on joutunut lopettamaan työuransa vessojen puutteen vuoksi. Pieni asia onkin siis paljon merkitystään suurempi. Monella linjalla ainoa mahdollinen WC-tila on torilla, jolloin tulipalorikin vuoksi linja-auton ovat joudutaan jättämään auki. Tätä kuljettajat pitävät turvallisuusriskinä, sillä matkustajat, vaihtorahat ja kuljettajien henkilökohtaiset tavarat jäävät autoon. Toinen mahdollisuus on päätepysäkkien lumihangessa, mikä tietysti sopii vain heille, jotka pystyvät tekemään tarpeensa seisaaltaan.

Artikkelissa käy ilmi, kuinka Koiviston Auto ja kaupunki sysäävät vastuuta tilojen järjestämisestä toisilleen. Lahden kaupungin tulisi kuunnella ja arvostaa paikallisen julkisen liikenteen mahdollistavien työpanosta, ja varmistaa heille riittävät tilat tarpeiden tekemiseen. Jatkossa kuljettajien työolot on otettava paremmin huomioon myös linjoja suunnitellessa. Kaupungin tulee ratkaista tilanne linja-auton kuljettajien tarpeita kuunnellen.”

Vastaus:

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta käsitteli samaan asiaan liittyvää aloitetta kokouksessaan 2.12.2021 §51. Lautakunnan päätöksen yhteenvedossa todetaan, että viranomainen ei ainakaan toistaiseksi tule ottamaan vastuulleen kyseisten tilojen järjestämistä. Päätöksessään

viranomainen kuitenkin lupaa neuvotella ja keskustella valitsemiensa palveluntuottajien kanssa aktiivisesti teemasta, jotta kuljettajien työhyvinvointi ja työehtosopimusten velvoitteet toteutuvat.

Liikennöitsijöiden kanssa käydyssä keskustelussa wc-tilojen ongelmakohtia oli muissakin kunnissa kuin Lahdessa. Lahden kaupungin alueella esiin nousevat matkakeskus, kauppatori ja keskussairaala. Jokaisella liikennöitsijällä ei voi olla omia wc-tiloja vierekkäin, eikä edellä mainituille sijainneille sellaisia ole mahdollista rakentaa. Kauppatori on haasteellisin, sillä kuljettajan on lukittava linja-auto sieltä poistuttaessa. Lisäksi kuljettajan on otettava kassa mukaan. Torille on mahdoton rakentaa vessaa, joka olisi kaikille pysäkeille niin lähellä, kuin olisi tarvetta. Lisäksi päätepysäkkien vessat ovat tai olisivat kuljettajille tärkeitä. Päätepysäkit ovat turvallisia paikkoja käydä wc:ssä, päätepysäkeillä on muutenkin hyvä hetki pitää taukoa, kun matkustajia ei ole kyydissä.

Aloitteessaan kuljettajat esittävät, että Lahdessa käytettäisiin HSL:n mallia, jossa kuljettajien vessat ja taukotilat kuuluisivat liikenteen tilaajan vastuulle ja liikennöitsijät maksaisivat näistä käytön mukaan. Kuljettajien päätepysäkkien vessat sisältyisivät linjan kilpailutukseen ja olisi kilpailun voittaneen yrityksen käytettävissä.

Kuten aloitteessa mainitaan, haasteena on liikennöitsijöiden, päätepysäkkien ja reittilinjaston mahdollinen vaihtuvuus. Reittilinjaston ja päätepysäkkien vaihtuessa wc-tilat ovat väärässä paikassa ja näin ollen ne tulisi taas rakentaa uudelleen. Lisäksi, mikäli kaupunki rakentaisi wc-tilat ja vuokraisi ne liikennöitsijöille, liikennöitsijät siirtäisivät nousseet vuokratulot liikennöintisopimushintoihin. Kaupunki siis lopulta maksaisi wc-tiloista. Tilannetta helpottaisi, että tilaaja kartoittaisi sopivat päätepysäkkivessojen

paikat siten, että jokaisella linjalla olisi osoitettuna vähintään yksi paikka wc:lle.

Koska joukkoliikenteen järjestäminen on seudullista toimintaa, pääte pysäkkivessoille tai -taukotiloille olisi todennäköisesti tarve myös eri kuntien alueilla. Mikäli päätettäisiin, että tilaaja järjestää em. tilat, olisi tilaajakuntien kesken sovittava, mikä taho järjestää tilat ja laskuttaa liikennöitsijöitä tilojen käytöstä. Vaikka tilojen käyttö- ja huoltokustannukset olisivat liikennöitsijöillä, lisäisi järjestely myös tilaajan ja sitä kautta kuntien kustannuksia, kun tilojen hankinta ja pohjatyöt kuuluisivat tilaajalle ja kunnille.

Mikäli tilaaja järjestäisi wc- tai taukotilat pääte pysäkeille, tulisi liikennöitsijän vastata niiden käyttökustannuksista ja huollosta. Nykyisiin liikennöintisopimuksiin ei ole kirjattu, että tilat olisivat tilaajan tarjoamia. Tilojen järjestämistä vastuun siirtymisestä tilaajalle tulisi neuvotella uudestaan liikennöitsijöiden kanssa ja siltä osin päivittää liikennöintisopimukset.

Joidenkin liikennöitsijöiden nykyisiä järjestelyitä:

Koiviston Autolla on tällä hetkellä omat wc-tilat (Bajamaja Thermo) Saksalassa, Soltissa, Liipolassa, Joutjärvellä, Ala-Okeroisissa, Hiekkannummessa ja Viuhassa (sekä Hollolan puolella Tiilijärvellä ja Tiilikankaalla). Heillä on myös sovittu wc-tilojen käyttömahdollisuus Pilkotunmäellä ja Kyrölässä pääte pysäkkien lähellä olevissa kerrostaloissa.

Lehtimäen Liikenteeltä on käytössä wc-/taukotilat Lahden kauppatorilla (ja Heinolassa kaivokadulla). Lisäksi heillä on tehty joillain reiteillä sopimuksia esim. pääte pisteellä olevan huoltoaseman vessan käyttömahdollisuudesta. Lehtimäen Liikenteellä on rakenteilla oma uusi wc Uusikylään.

Muiden kaupunkien käytäntöjä:

Tehtyjen tiedustelujen mukaan Oulussa, Jyväskylässä, Joensuussa ja Kuopiossa kuljettajien vessat ja taukotilat ovat täysin liikennöitsijöiden vastuulla. Jyväskylässä on ollut aluksi käytössä malli, jossa päätepysäkkien wc:t kuuluivat tilaajalle. Liikennöitsijältä tuli wc-tiloihin liittyen niin paljon muutostoiveita, että ne siirrettiin neuvottelujen tuloksena liikennöitsijälle.

Espoon tilakeskukselta saadun kustannustiedon mukaan kaupunki ei pystyisi tarjoamaan wc-tiloja samaan hintaan, kuin mitä esimerkiksi Koiviston Auto tällä hetkellä maksaa wc-tilojensa ylläpidosta.

Liikennöitsijät ovat kuljettajien työnantaja:

Tällä hetkellä päätepysäkkien wc:t ja yleensäkin kuljettajien taukotilat ovat kunkin linjan liikennöitsijän vastuulla. Tilaaja tai Lahden kaupunki ei ole kuljettajien työnantaja eikä siten vastuussa kuljettajien tauoista tai työskentelyolosuhteista. Liikennöitsijät ovat velvoitettuja noudattamaan voimassa olevaa yleissitovaa Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:n ja Auto- ja kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry:n voimassa olevaa työehtosopimusta. Työehtosopimuksissa on määritelty liikennöitsijän velvollisuudet työnantajana taukojen suhteen. TES velvoittaa esimerkiksi, että työnantajan on tarjottava mahdollisuus käydä vessassa neljän tunnin välein.

Yhteenvedona voidaan edelleen esittää, että viranomaisen tai Lahden kaupunki eivät ainakaan toistaiseksi tule ottamaan vastuulleen wc- tai taukotilojen järjestämistä. Viranomaisen kuitenkin jatkuvasti neuvottelee ja keskustelee liikennöitsijöiden kanssa wc- ja taukotilojen tilanteesta ja pyrkii sitä kautta edistämään kuljettajien työhyvinvointia ja työehtosopimusten toteutumista.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kv: -